

Курсова робота на тему:

Конспірологічні теорії та теорії змови, і їх місце у сучасній культурі.

Виконав: студент БП-2 спеціальності «Культурологія» Борисов Олександр Андрійович

Науковий Керівник: доцент, кандидат наук Король Денис Олександрович

План-проспект

Зміст

Конспірологічні теорії та теорії змови, і їх місце у сучасній культурі.....	1
Розділ I: Теорії змови в історії людства	2
Підрозділ I: конспірологія античності.....	2
Підрозділ II: Різниця між сучасними та історичними теоріями змови	3
Розділ II: Сучасна епоха конспірології	4
Підрозділ III: Методи використання конспірології.....	5
Очікуванні висновки дослідження.....	6

Вступ

Актуальність

Актуальність дослідження полягає в тому, що конспірологія у сучасному інформаційному столітті, зокрема з початку інтернету, як масового явища яке по масштабах розповсюдженості можна порівнювати з телебаченням або радіо, є легкодоступною інформацією, тобто випадково зіштовхнутися з нею не є малоімовірним явищем, а людина який може не вистачити критичного мислення, з великою долею вірогідності почне вірити у ту конспірологію з якою вона зіштовхнулася, та розповсюджувати її далі, серед свого кола спілкування, друзів тощо.

Об'єкт

Об'єктом дослідження стануть факти того як теорії змови впливали на культуру людства протягом століть, а зокрема як цей вплив змінився в умовах сучасності.

Предмет

Предметом дослідження має стати декілька прикладів того як саме віра окремих людей в окремі теорії змови може впливати на культурне життя в тих чи інших країнах.

Мета

Метою даного дослідження виступає вивчення зменшеної історії конспірології, заради розуміння причин та очікуваних результатів того, що в роботі названо «Епохою конспірології», так можна назвати сучасну епоху конспірології тобто це період її ускладнення, масштабування та набування нею глобального характеру(Часові рамки: кінець вісімнадцятого століття-Сучасність).

Розділ I: Теорії змови в історії людства

У першому розділі мова йде про те як же така особливість культури людства як конспірологія розвивалася протягом історії людства. В ньому ми зможемо побачити, що конспірологія явище глобальне. Її прояви можна побачити в багатьох регіонах світу від Бразилії до Китаю. І звісно ж ці прояви з'являються незалежно один від одного, в зовсім різних, фундаментально не схожих культурах. Цей факт дає нам змогу зрозуміти, що конспірологія, явище зовсім не нове, її сильна розповсюдженість, а також нині відома нам велика кількість цих самих теорій змови, це лише результат впливу зовнішніх факторів які почали впливати на процес розповсюдження конспірології у недалекому минулому.

Підрозділ I: Конспірологія античності

У цьому підрозділі поговоримо про конспірологію античності. Нам відомо декілька теорій змови які виникли ще за часів римського панування у Середземномор'ї.

Одна з найрозповсюдженіших теорій змови яка виникла у часи Римської Імперії, було твердження про те, що велика пожежа що сталася в Римі напередодні щорічних Великих Римських Ігор дев'ятнадцятого липня шістдесят сьомого року нашої ери, у Великому Цирку, була результатом навмисного підпалу ініційованого тодішнім імператором-Нероном. З того часу до нас дійшли й поголоски про те, у самий розпал пожежі Нерон, зачитував власні вірші та співав пісні перед публікою в Анциумі.

Великий римський історик Тацит, був живим свідком Великої Пожежі, і у своїх працях він намагався деяким чином захистити Нерона від безлічі поголосів, та тверджень які очорняли честь імператора. Як приклад Тацит стверджував, що Нерон відразу який як раз знаходився в Анциумі, відразу як почув про пожежу, відправився у Рим допомагати знекровленим мешканцям

міста. Така подія дійсно мала місце, але це не зовсім допомогло оббілити репутацію Нерона і серед простого римського люду, так і перед аристократією. Тацит також говорить і про те, що зрештою Нерон звинуватив «Християн» у пожежі, і почав страшні гоніння на них, тим самим дав розповсюдження християнству у римській імперії, тому що до початку відомих гонінь християнство було розповсюджено не дуже сильно, і було лише однією з багатьох релігій римської імперії. Думаю можна сказати, що зруйнована репутація Нерона, яка стала такою через різноманітні поговори та теорії змови з ним пов'язані, призвели до більшого розповсюдження раннього християнства як віри.

Підрозділ II: Різниця між сучасними та історичними теоріями змови

У цьому розділі має зазначатись суттєва різниця між античними, середньовічними та сучасними теоріями змови. Найголовніша їх різниця полягає у масштабі. Я маю на увазі те, що у період панування абсолютизму як найголовнішої в Європі форми влади (Як в Античні часи чи у період раннього середньовіччя) теорії змови мали набагато менший масштаб, ніж сучасні. Вони зазвичай стосувалися реальних подій, можна навіть сказати, що це було деяким чином схоже на те, як ми у нашому житті іноді прикрашаємо події які дійсно відбулися з нами, це як історія, яку можна розповісти друзям, але вона звучить не дуже яскраво та незвично, тому ми можемо її прикрасити, додати чи позбутися якихось подій або учасників. Ось так і середньовічні та античні звичайні люди, розповідали один одному прикрашені історії про монархів яких вони в житті жодного разу не бачили, і ніколи не побачать. І ці історії були побудовані, схожим чином як і теорії змови які нам звичні у сучасності. Все ж таки такі теорії змови, базувалися на подіях, що дійсно мале місце у реальності, і мали локальний масштаб, були зрозумілі тільки мешканцям конкретного королівства, або держави. Починаючи з епохи просвітництва теорії змови, з розвитком освіти, та в цілому з ускладненням світу, становились більш комплексними, складними та масштабними. Така кореляція має бути показана на прикладі одного не дуже великого таємного суспільства в Баварії (сучасна Федеративна Республіка Німеччина)- Ілюмінатів. Того як дуже велика конспірація всередині цього ордену, а також його не публічні цілі, які на той момент (кінець вісімнадцятого століття) були відомі лише людям які безпосередньо займалися знищенням ілюмінатів, та розслідуванням їх діяльності, а також звісно самим Ілюмінатам.

Через те, що уряд Баварії не хотів розповсюджувати інформацію про діяльність Ілюмінатів, про їхні ідеї «виміру без зла», намагань створити вільне суспільство, та інші близькі до республіканських ідеї, до простого населення інформація про них доходила лише у формі поголосів, та по принципу «зламаного телефону». Коли через декілька років сталася найважливіша подія вісімнадцятого століття - Велика Французька Революція, яка почала так звану «Епоху Революцій» (на думку деяких дослідників ми живемо в неї й до сьогодні), коли спочатку в Франції, а потім і майже у всіх країнах Європи починаються революції з республіканськими ідеалами, і паралельно цьому в суспільстві ходять поголоски, що ілюмінати нікуди не зникли й продовжують свою діяльність під ще більшим пластом конспірації та таємниць. Це звісно призводить до того, що більшість людей які вірили в те, що ілюмінати досить існують, починають проводити асоціації та приходять до висновків, що саме ілюмінати й спровокували ці революції. Це вони безпосередньо відповідальні за усі ці революції, за весь цей парад насилля, за те, що люди які мене оточували тепер готові вбивати один одного за якісь уявні ідеали.

Таким чином на прикладі ілюмінатів ми зможемо побачити, як теорії змови масштабувалися. Як ускладнення мислення, та ідеали епохи просвітництва, призвели до ускладнення теорій змови, тобто на збільшення їхнього впливу на думки та розуми звичайних людей.

Розділ II: Сучасна конспірологія

У цьому розділі ми перейдемо до сучасної епохи конспірології. До того як вона стала, ще більш комплексною, і розповсюдилася набагато сильніше, ніж до появи масових засобів інформації, таких як: газети, радіо, телебачення, та урешті - інтернет.

Тут ми побачимо як саме ці засоби розповсюдження інформації впливали на саму конспірологію, а також на її сприйняття в сучасному суспільстві. Також маємо розібратися як саме люди во владі в різних державах побачили ці конспірологічні тенденції, та почали використовувати їх у своїх цілях, здебільшого в цілях пропаганди. Як уряди власними руками почали створювати теорії змови заради дезінформації, та заради виправдання власних дій.

Прикладами стане: як у Нацистській Німеччині підпал Рейхстагу в Берліні двадцять сьомого лютого тисяча дев'ятсот тридцять третього року спровокував гоніння на тодішніх німецьких комуністів та загалом соціал-демократів, а також для посилення репресій майже одразу після приходу німецьких націонал-соціалістів до влади. Вони використали те, що винний у підпалі Маріус ван дер Любе (безробітний іммігрант з Голландії) був пов'язаний с германськими комуністами.

Також поговоримо як і у сучасній пропаганді таких сучасних країн як Росія, Китай, і інших, культивується конспірологія та як вона впливає на розуми не тільки людей, що мешкають у цих країнах, або є часткою їхнього культурного простору, а і на людей які можуть жити в зовсім інших географічно і культурно регіонах (Наприклад: США).

Згадаємо і вплив одних з найпоширеніших теорій змови на світову охорону здоров'я - страх перед вакцинами, та загалом страх перед сучасною медициною в різних країнах світу. Як цей страх посилюється конспірологією, і те як це впливає, наприклад на кількість вакцинованих від COVID-19 в різних країнах світу.

Підрозділ III: Методи використання конспірології в інформаційному полі сучасності.

Цей підрозділ присвячений тому як теорії змови використовують у своїх цілях різноманітні політики, письменники, відомі люди або навіть цілі держави.

Поговоримо про те які існують методи впливу на громадську думку у політиків з допомогою конспірології. Як вони можуть посилювати страх перед невідомим, незвичним, іншим або направляти народний гнів в потрібний їм самим чи іншим відомим людям напрямок саме з допомогою цієї самої конспірології. Згадаємо і як можна з допомогою теорій змови переставляти причину та слідство місцями, а також як з їхньою використавши її можна поставити агресора на місце жертви та навпаки.

Також в цього підрозділу є ціль позначити на цікаве поєднання сучасною пропагандою, теорій змови та дезінформації. Як таке поєднання дає посилений ефект впливу на громадську думку в окремо взятих країнах. Як воно впливає на сприйняття суспільством цих країн окремих подій які з цими країнами безпосередньо пов'язані. Як це сіє сумніви в цих суспільствах, щодо, наприклад позицій їхніх держав як агресорів, або навпаки посилює протекціоністські настрої в цих суспільствах, та стимулює в цих суспільствах ненависть та агресію у напрямку того, чого потребує ініціатор подібної риторики.

Очікуванні результати дослідження

Очікуваними висновками дослідження є спроба довести, що конспірологія протягом більшості історії людства була часткою культури цього самого людства. Показати її різноманітні форми та прояви протягом століть її історії.

Довести також і те, що велика розповсюдженість та неймовірна кількість теорій змов які з'явилися у двадцятому та двадцять першому столітті це лише слідство комплексних змін, що сталися з людським суспільством, результат його ускладнення, неймовірні глобальні темпи зростання освіченості та короткострокові темпи небувалого розвитку інформаційних технологій. Схожіслідства й у неймовірної швидкості розповсюдження тієї самої конспірології у другій половині двадцятого століття, а також і у сучасне нам інформаційне століття, але додаючи й стимулювання цього розповсюдження з допомогою державних інформаційних ресурсів. Також робиться висновок, що дійсно конспірологія та теорії змови мають вплив на сучасну культуру великої кількості сучасних країн, через причини описанні вище. Це стається в тому числі й через особливість конспірології як культурного елемента. Вона дуже легко сприймається, а найголовніше, що взаємодіє більшою частиною з емоціями та немає чіткої канонічної структури, тобто дає поле для власних інтерпретацій тієї чи іншої теорії змови у кожної конкретної людини. Ця сукупність факторів і має у результаті те, що ми можемо назвати «Епохою Конспірології».

Список літератури:

Бразертон Р. Недоверчивые умы. М.: Альпина нон-фикшн, 2020.

Dando-Collins, S. (2010). The Great Fire of Rome. Da Capo Press.

Roisman J. *The Rhetoric of Conspiracy in Ancient Athens*. Berkeley/Los Angeles/London: University of California Press, 2006.

Roberts, J. M. (1972). *The Mythology of the Secret Societies*. Secker & Warburg.

Byford, J. (2011). *Conspiracy Theories*. Palgrave Macmillan.

Пайпс Д. Заговор: мания преследования в умах политиков / Дэниэл Пайпс; [пер. с англ. Д. Завольского]. — Москва: Новый хронограф, 2008.

Douglas, K. M., Sutton, R. M., Callan, M. J., Dawtry, R. J., & Harvey, A. J. (2016). Someone is pulling the strings: Hypersensitive agency detection and belief in conspiracy theories. *Thinking & Reasoning*, 22(1).

Butter M., Knight P. *Routledge Handbook of Conspiracy Theories*. London: Routledge, 2020.

Riedel, S. (2005). Edward Jenner and the history of smallpox and vaccination. *Baylor University Medical Center Proceedings*, 18 (1).

Zwierlein, C., & Graaf, B. d. (2013). Security and conspiracy in modern history. *Historical Social Research*, 38(1).